

Posamezna številka stane 2 kromi.

Naročnina listu: Celo leto 35 din., pol leta 18 din., četrt leta 9 din. Izvea Jugoslavije: Celo leto 65 din. Inserati ali oznanila se računajo po dogovoru; pri večkratnem inseriranju primerna popust. Upravištvu sprejemamo naročnino, inserate in reklamacije. Telefon interurban štev. 113

STRAŽA

NEODVISEN POLITIČEN LIST ZA SLOVENSKO Ljudstvo

Polština plačana v gotovini.

„Straža“ izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravištvost je v Mariboru, Koroška cesta štev. 5. Z uredništvom se more govoriti vsak dan samo od 11. do 12. ure dopoldne. Rokopisi se ne vračajo. Nezaprete reklamacije so poštno preplačane. Telefon interurban štev. 113.

108. številka.

Maribor, dne 20. septembra 1929.

Letnik XIV.

Ne maramo vojne!

Z brzino, kateri je težko slediti kronistom, se vrste dogodki, ki globoko zassegajo v življenje države in naroda. Ni še dolgo temu, ko je kronski svet zasedal v Ljubljani in na katerem je imel vojni minister glavno besedo po vsebini; niso še pozabljene velesrbijanske in centralistične orožne vaje v Ljubljani, ko je vojaštvo z militaristično hlapčevsko sokolsko krinko pripravljalo dogodke v razvoju; — že se očrtava «Krvavo obzorje», o katerem smo pisali na tem mestu in zaradi katerega nas je «Slov. Narod» opsoval in nam podtaknil ramere, kakršnih nismo imeli.

Dogodki nam potrjujejo pravilnost naše teze. V Marijinih Toplicah in v Pragi se je sklenila vojaška konvencija med našo državo in Čehoslovaško. Pred tem pa se je hujskalo in ščuvalo proti Bolgariji na naravnost ostuden način.

Naenkrat, kot z jasnega neba, se pojavi na malazijskem bojišču popoln poraz grške vojske, ki je globoko odjeknil preko mej naše države. Velesrbijanstvo je zgubilo svojo glavno oporo v nezvesti Grčiji. Če vse to motrimo, moramo pripisovati umik režima na zagrebškem kongresu na račun vplivov zunanjih dogodkov.

Kdor je trezno zasledoval pobesnelost centralistov v policajdemokratski stranki, temu bo težko verovati v iskrenost dočerašnjih stebrov nasilnega velesrbijanskega režima. Tudi vpoklic vojaških novincev letnika 1898, ki so že v nekdanji Avstriji in tudi v Jugoslaviji odslužili svoj rok, ima svoj del v kompleksu tajinstvenih priprav. «Jugoslovska zajednica», ki je izšla iz zagrebškega kongresa, bodi privlačna sila za bojno razpoloženje med nesrbijanskimi deli jugoslovskega naroda v prilog velesrbijanskemu imperijalizmu!

Wranglovska svojati, ki se je vgnezdila širom naše domovine, uživa bogato podporo beograjske vlade. — Wranglovce najdemo na vseh koncih in krajih, v vseh mogočih službah in sedaj so otvorili celo svojo gimnazijo pod ruskim imenom v Litiji. Ta roparska druhal je zlorabila našo gostoljubnost in ne samo, da ubija naše ljudi na obmejnih krajih, je šla, v zavesti beograjske potube, celo tako daleč, da je na našem ozemlju pripravljala revolucijo med Bolgari, ki naj povečajo število sužnjev neznošnemu beograjskemu centralističnemu režimu.

Se več. Gre za tem, da se naše vojake porabi kot najemniško vojsko francosko-angleškemu imperijalizmu. Angleška politika, ki je doživela poraz na Iztoku, išče narodov, da krvave za njen račun. Avstralija, Kanada, Indija, Ceylon, Egipt, Palestina, Mezopotamija, itd. so angleški dominion, ki že davno poskušajo se osvoboditi iz krempljev angleške grabežljivosti. Sedaj se pripravljajo, da bo vsak od teh dominionov, kjer je še ni, imel svojo vlado in svojo vojsko pod britansko zračno floto, ki je pripravljena uničiti vsak poskus upora z bombami. V ta namen je postal šerif Hussein kralj Hedžasa, emir v Damasu Fajkal je dobil svoj prestol v Bagdadu, njegov brat emir Abdulah v Transjordaniji itd. itd. Na ta način obvlada angleški imperijalizem skoraj ves svet.

Temu imperijalizmu služi tudi korumpirana beograjska porodica, ki ima svoje zavedne ali nezavedne eksponente tudi v Sloveniji med ogabno žerjavščino in efijaltsko pučevščino.

Mi hočemo mir, mi zahtevamo mir! Kaj naš briga Carigrad? Če ga hočejo Angleži obdržati v svojih rokah, naj ga sami branijo, ne pa z narodi, katere so zaslužili in jih nameravajo še zaslužiti. Tem manj imamo mi pravico pošiljati v smrt naše sinove, ko gre za to, da se na vekov veke zapre morská pot vstajajoči slovenski Rusiji v svet, ko gre za to, da se za vedno prepreči združitev vseh Jugoslovanov na Balkanu, ko gre za to, da Grška, kot angleški dominion, zavlada nad slovenskimi narodi na Balkanu. Proti taki politiki nasilja nad narodi odločno protestiramo in smatramo za izdajstvo vsak korak, ki podpira tako politiko. Hočemo biti svobodni državljani svobodne in ponosne velike Jugoslavije, nikdar pa ne hlapci in sužnji komurkoli. Kdo je naš mejaš, ne vprašujemo po krstnem listu; za nás je in mora biti vse eno, ali je naš sosed Madžar, Nemec, Grk, Rumun, Turek ali pa boljševek (horrible dictu). Hočemo živeti v miru z vsemi sosedi in čuvati svojo svobodo kot zenico svojega očesa!

Gorje pa državnikom, če nas poskušajo zavleči v krvavi ples s komurkoli, ki nas pusti pri miru! Prokletstvo njim, ki poskušajo ribariti v kalnem in nas prodati za Judeževé groše!

Politični položaj.

NEKAJ O NAŠEM POLITIČNEM POLOŽAJU.

Nekdanjo hrbtnico in sol Jugoslavije — demokratsko stranko — je prav pri temelju zmajal zagrebški kongres javnih delavcev, katerega so se udeležili ravno demokratje v tako velikem številu. Spor med Pribičevićem in Davidovičem je skušal najprej izravnati g. policajminister Timotijević, a je zadel na gluha

ušesa pri obeh. Sedaj se zanašajo Pribičevićanci na podpredsednika demokratske stranke ministra Krstlja, ki hoče sklicati ožjo sejo odbora demokratske stranke, kjer bodo obravnavali resolucije zagrebškega kongresa in stališče demokratov do teh resolucij. V očiglednem sporu, ki je izbruhnil v demokratski stranki med Pribičevićanci in pristaši Davidoviča razglašajo radikali, da je Pašičeva vlada pred padcem in da bo podal Pašič ostavko celokupne vlade, kakor hitro se povrne iz Pariza. «Slov. Narod» sam, ki je že davno obsodil politiko mladinov in zaplaval v radikalne vode pod kriminaljem g. Hribarjem, piše v svoji številki od dne 19. t. m. sledeče: «Sprememba politike in to v pravcu sporazuma s Hrvati se želi na najvišjem mestu. Preokret v stališču napram Hrvatom ali z drugimi besedami obsodba Pribičevićeve politike ima biti preludij za novo strankarsko konstelacijo. V resoluciji zagrebškega kongresa je naglašen monarhizem in naglašena je tudi potreba druge oblastne razdelitve in čim najširše samo uprave. Za Davidoviča in Veljkoviča je bilo važno to, da v Beogradu lahko izjavita: Hrvati niso za vsako ceno protidržavni in z njimi se da govoriti. To se je tudi dogodilo in ta situacija je popolnoma drugačna od one, ki bi jo hotel očuvati integralni branilec vidovdanske ustave g. Pribičević.»

Strah pred spremembo vladnega režima, potres v demokratski stranki po zagrebškem kongresu pa ni zadel nikogar tako živo kot slovenske liberalne mladine, ki danes ne vedo, ali bi se oklenili Pribičevića, ali bi krenili na pot zblizanja s Hrvati. Ta izguba politične orientacije med slovenskimi demokrati je že tako globoka, da se pobijata med seboj «Tabor» in «Jutro», g. Kramer in dr. Kukovec, in g. Žerjav pa preži v Beogradu v negotovosti: Ali za Davidovičem, Pribičevićem ali pa s Pašičem, kamor bi krenil tudi najbrž g. Pribičević s svojim ožjim štabom čistovernih policajdemokratov.

Pod vtisom razcepa med demokrati in padca sedanjega režima so pozabili na najvišjih mestih na volitve v oblastne skupščine, na imenovanje velikih županov, edini dr. Kukovec še nekaj slepomiši po «Taboru» o nakupu dveh hiš v Mariboru za njegovo veliko župansko rezidenco, katere dostojanstvo mu je razbila obsodba Pribičevićeve politike na zagrebškem kongresu.

Tako zaslužno žalostna usoda kot slovenske policajdemokrate je zadela še malokatero stranko, da danes pred svojo smrtjo pod enim vrhovnim vodstvom g. Kukovca in dvema oblastnima predsednikoma ne zna: ali v radikalno nebo, ali v Davidovićeve vice, ali pa s Pribičevićem v političen pekel.

G. dr. Kukovec je krenil malo preveč na levo, zablodil je, in danes ne ve kam, ker ga je v kaosu demokratske politike spustil z vrvice sam dr. Žerjav. Slov. demokratje so vedno pisarili o razdvoju in razkroju v SLS, a danes so doživeli sami, kar so drugim namisljeno ter lažljivo prerokovali.

Po razdvoju v lastni stranki je začela demokrate zanimati tudi naša skoz in skoz zavožena zunanja politika. Demokratje forsirajo sedaj čimprejšnjo vzpostavitev posebnega parlamentarnega odbora, ki bi naj vršil posel kontrole v zunanji politiki ter diplomaciji. Ta policajdemokratska zahteva prihaja post festum.

Naš ministrski predsednik Pašič se hoče poučiti o mednarodnem političnem položaju še le v Parizu in Londonu, kamor odpotuje iz Prage, kjer se je mudil dosedaj. V Beogradu pričakujejo g. Pašiča še le koncem tega meseca.

Protič o zagrebškem kongresu. V svojem listu «Radikal» piše g. Stojan Protič: «Resolucija kongresa je po mojem mišljenju jako vazen in značilen pojav. V njej se nahajajo vsi glavni in osnovni principi unitarne države, pa tudi njeno nedvoumno ime: unitarna država. Jaz v resnici ne vidim, kaj bi se tej resoluciji s srbske strani moglo oporekati. Če prihaja taka resolucija s kongresa, ki se je vršil v Zagrebu in na katerem je sodelovalo veliko število Hrvatov, med katerimi se nahajajo tudi odlična imena in kateri kongres pozdravlja zopet veliko število Hrvatov iz Dalmacije, Primorja, Hrvatske in Slavonije ter Bosne in Heregovine, potem je to pojav velike važnosti, katerega se more samo pozdraviti.»

Ta pokret ni naperjen proti demokratski stranki, in če to ni, potem je naperjen proti dosedanjemu političnemu kurzu demokratske stranke, katere zdaj sama priznava, da je bila njegov glavni predstavnik in nosilec. In kongres, kakor se sedaj jasno vidi, meri s svojo ostrino poglavito na glavne predstavnike, ali boljše in točnejše povedano na glavnega predstavnika tega dosedanjega političnega kurza demokratske stranke — g. Svetozarja Pribičevića.

Zato je tudi on tako silno zajavkal! Zato je tudi on tako bolešno viknil: ne dajte ljudje, vse bo propadlo! — S svojo prisotnostjo in sodelovanjem na kongresu je hotel g. Ljuba Davidovič skupno z ostalimi demokrati reči in je tudi rekel, magari molče, nismo mi glavni predstavniki in nosilci tega režima, katerega vi tako ostro obsojate; njegovi glavni predstavniki niso

tukaj, oni niso prišli na ta kongres; njihov šef je v Beogradu in glejte ga, kako kriči in javka proti vam in proti nam. — Protičevo mnenje je pametno in pošteno. Vsakdo danes vidi, da se je vršil kongres v duhu in znamenju odpora proti nemoralnosti in korupciji režima, samo «Jutro» je še tako predrzno, da predstavlja kongres kot nekako potrdilo smernic in politike današnje demokratske stranke. Kongres je bil odprt za vse poštene ljudi vseh strank, nepošteni predstavniki režima so pa ostali doma.

Vojvodinski Madžari so imeli v nedeljo svoj kongres v Senti. Kongresa madžarske stranke se je udeležilo okrog 20.000 ljudi in vsa policija je bila v strogi pripravljenosti, ker se je pričakovalo, da bodo zopet jugofašisti shod motili ter ljudstvo izživali. To se pa ni zgodilo in kongres se je v lepem redu vršil in zaključil.

Bolgarija in Bolgari.

Bolgarska javnost.

«Pobeda»: (Razgovor s predsednikom vlade Stambulijskim). Proti Madžarski je bilo treba obnoviti vojno konvencijo med Čehoslovaško in Jugoslavijo. Globoko sem prepričan, da dokler bo Čehoslovaška v Mali Antanti — ne more biti govora o kaki zaroti proti Bolgariji ali katerikoli drugi slovanski državi. Z druge strani pa niti Rumuniji se ni posrečilo pridobiti Čehoslovaško za vprašanje Besarabije. Ne sme se pozabiti, da je tudi Poljska sodelovala pri pogajanjih v Marijinih Toplicah. V tem je tem večje poročstvo, da naši državi ne preti nevarnost od Male Antante. Odgovor na našo noto za neposreden sporazum z Jugoslavijo v smislu sklepa sveta Zveze narodov smo prejeli. Ta odgovor je zadovoljiv in sestavljen v takem duhu, da pričakujemo v najkrajšem času sporazum z Jugoslavijo, da se končno spravijo s sveta pereča vprašanja, ki kale dobre odnose med obema državama. Ni mi treba posebej povdarjati, da smo mi vedno iskreno želeli prijateljski sporazum. Grem v Ženevo in tam bom imel priložnost se sestati z g. dr. Ninčičem, zunanjim ministrom Jugoslavije. Prepričan sem, da se bova sporazumela. Tudi likvidacija vseh vprašanj med Rumunijo in Bolgarijo je že začela. V Bukarešti je že nekaj časa bolgarsko-rumunska komisija. Ker je na obeh straneh dovolj dobre volje, ne bo dolgo, ko bo tudi ta misija zadovoljivo končana. Tako pridemo do odnošajev, trajnega in iskrenega prijateljstva. Glede Grške pa moramo reči, da je ona zelo zavzeta v tem trenutku. Vprašanja, ki nas zanimajo napram njej, so: vprašanje manjšin, ki so zelo vtiskovane; vprašanje usode bolgarskih državljanov, ki so še vedno internirani na različnih grških otokih, še izza vojne dobe; dalje vprašanje usode trakijske pokrajine, katero smo mi izročili velesilam; in končno vprašanje našega izhoda na Egejsko morje, ki nam je zagotovljen v nejski pogodbi in ki še vedno ni rešen. Dosedaj smo dokazali našo lojalnost. Zaupamo besedam in podpisu velesil. Čas je, da velesile začno izvrševati pogodbo tudi s te strani.

Upamo in smo prepričani, da bo konec grško-turške vojske spravljen v razmotrivanje tudi življenske in terese Bolgarije. Velesile ne morejo imeti interesa, da ustvarjajo nove povode za nadaljevanje vojne. (Iz te izjave predsednika bolgarske vlade je razvidno, da je usoda slovanskih držav pravzaprav v rokah Čehoslovaške, dočim Jugoslavija plava v latinsko-grških, slovanstvu sovražnih vodah. Naša prava zunanja politika bi morala imeti za cilj, da pridobi Bolgarijo zase in potisne njene državne meje do pred vrat Carigrada in do Egejskega morja s končnim ciljem: Solun in skupna jugoslovska država treh morj. — Op. ur.)

«Slovo»: V Carigradu se pojavljajo veliki nemiri. Množica je navalila na rumunsko poslaništvo in na francoske zavode in vojaštvo. Napadena so poslopja tudi drugih, turčiji neprijateljskih in nevtralnih držav. Vprašanje nastaja: ali je to plod muslimanskega fanatizma in mržnja napram tujcem, ali pa je to delo provokatorjev? Verjetno je, da provokatorji netično napade proti tujcem. Turki, zavedajoč se svojih zmag, ne razmišljajo zadosti, da so taki napadi v korist njihovim sovražnikom v trenutku, ko usoda turške prestolnice še ni odločena.

«L'Echo de Bulgarie»: Daskalov, minister notranjih zadev, se je vrnil iz tujine in dal zastopnikom tiska sledečo izjavo, katere glavne misli navajamo: Zunanja politika se vidno zboljšuje in moja misija je imela uspeh. Položaj glede vojne odškodnine se ni spremenil. V grško-turških sovražnostih stojimo na stališču stroge nevtralnosti. Lojalnost Bolgarije je najboljša jamstvo za njene interese in treba je stvarjati okolnosti za mir in zblizanje balkanskih narodov. Poljedelska zveza, ki je po vojni vzela vlado v svoje roke, zasleduje cilje normalnega razvoja. Vlada želi, da se v notranji politiki vrše politične borbe lojalno in ustavno. Vlada je imela velike ovire, kakor na primer železniška stavka pred dvema letoma. Ko so okolnosti dovoljevale, je vlada odpravila cenzuro in obsedno stanje. V letu 1919 je prišlo celo do poskusov ilegalne borbe, kar nam je škodovalo na ugledu v tujini. Proti politiki vlade se je

delalo z vsemi sredstvi; grozilo se je z revolucijo, z ubijstvom kralja, z ropom bank in z umori nasprotnikov. Sedaj tega ni več. Zveza poljedelcev ne izziva nikogar in ni izzivala, ni se pa strašila bojev, ko je bilo treba pobrati vrženo rokavico, kar dokazuje tudi prebita kri kmetov v Durankulaku, Sabli, Trsteniku in drugod. Zveza poljedelcev je razvojna organizacija in če se je morala poslužiti revolucionarne poti v letih 1918—1919—1920, je to bila izjema v izrednih slučajih. Doktor so se nasprotni stranke v svojem boju proti nam držale v mejah zakona, so se poljedelci borili proti njim z idejo in načeli. Ko pa so pred dvema leti socialisti in komunisti zapustili zakonito in ustavno pot boja, se poljedelci niso mogli vzdržati odkritega boja z njimi. Saj je nedavno blok nasprotnikov poljedelске zveze izjavil, da ima za načelo fašizem in da pojde po tem potu dalje. Vlada se bo temu fašizmu uprla tudi s sredstvi iz leta 1919 in 1920. Poljedelška zveza bo čuvala Bolgarijo proti vsem oboroženim fašistovskim četam. Blok nasprotnikov je nezakonita organizacija, kar dokazuje njihova zveza z generalom Wrangelom in njegovimi kreaturami, o čemer obstojajo dokumenti. Iz teh dokumentov se vidi, da se je pripravljalo potisniti bodalo v hrbet bolgarskega naroda in vzpostaviti suverenstvo iz preteklosti. časopisje objavlja te dokumente, iz katerih je razvidna nevarnost za državo. (Teško je ubraniti se vtisa, da ima v tem naše bolgarofobsko velesrbijanstvo svoje kremplje vmes, zlasti pa, če pomislimo, da imajo Wrangelovci pri nas večje ugodnosti lo Slovenci in Hrvatje, ki so vendar državljani te države. — Op. ur. «Str.»). Dokumenti, ki nosijo podpise generala Wrangela, spričujejo zvezo bloka nasprotnikov z zunanjim sovražnikom. (!) Vlada je podvzela vse mere, da prepreči državni udar in državljansko vojno. Mi, poljedelci, smo vajeni boja in se ga ne bojimo. Pripravljam vse potrebno, da čuvam ugled oblasti. Izjavljam, da bodo od danes zasedli oddelki policije, orožništva in vojaštva vse važnejše točke, ki so ogrožene.

«Zemedelško Zname» objavlja faksimile raznih wrangelovskih pisem. Eno teh je datirano v Sremskih Karlovcih, druga pa v Beogradu. Vsebino enega teh pisem priobčujemo. Dne 17. avgusta t. l. piše general Šatlov general majorju Martinovu v Gallipoli, naj se pripravi na pot in se dogovori s komandantom tamošnjih francoskih čet in s komandantom grške vojske v Drinopolju glede prehoda grško-bolgarske meje preko Svilengrada in Hebičeva, da dobi zvezo z generalom Meksejevem.

Svetovna javnost.

«Observer» (Anglija): Rešitev iztočnega problema je po porazu Grkov v Mali Aziji znatno bližja. Vprašanje Smirne ne obstoja več. Gre za Dardanele. Če boljševiki pridejo v zvezo s kemalisti ob bolgarski meji, ni verjetno, da bi Francija mogla prepustiti Dardanele kemalistom in boljševikom. Rumunija in Jugoslavija se upirajo Turkom v Evropi. Edina podlaga za rešitev problema je francosko-angleški sporazum.

«Nea Alitia» (Grčija): Atenska vlada je v neumestnem trenutku dala smešno izjavo, da se odreka svojem mandatu v Mali Aziji. S tem je zadala smrtni udarec sevreskemu miru in odprla pot nevarnosti za Trakijo.

«Kathimerini» (Grčija): Raznašajo se glasovi, čes, da grški narod želi Venizelosa nazaj. To se ne bo nikdar zgodilo, ker je Venizelos največji krivec vseh zla, ki jih preživlja Grčija.

«Aurora» (Rumunija): Baje se pripravlja v zadevi Trakije in Drinopolja konferenca balkanskih držav, ki bo zasedala istočasno s konferenco v Benetkah. Francija in Italija ne nasprotujejo v načelu morebitne spremembe položaja na Balkanu.

Bolgarske vesti.

Sofija, 18. septembra. Včerajšnji dan v Tirnovu je potekel mirno. Napovedani shod opozicijskega bloka je izostal. Voditelje bloka je vzela v zaščito javna oblast. Ljudstvo se je pomirilo še le, ko je minister Daskalov obljubil, da bodo bivši ministri Gešov, Danev, Malinov in Kostorokov stavljeni pod obtožbo. Sobrajanje je sklicano na izredno zasedanje. V Sofiji, Tirnovu in po drugih bolgarskih mestih je mirno.

Beograd, 18. septembra. Sofijska vlada namerava intervenirati v Beogradu proti Wrangelovcem v Jugoslaviji.

Po svetu.

Mednarodni krediti Avstriji. V Ženevi obravnavajo finančni strokovnjaki vprašanje finančne obnove Avstrije. Tokrat se govori z gotovostjo, da se bode finančna pomoč tudi podelila, kakor hitro sprejme Avstrija pogoje, ki so stavljeni glede kredita.

Strah velike antante. Turška zmaga je zelo presenetila veliko antanto, ki se sedaj povprašuje: Od kod ta velikanska zmaga? Morda pa le stoji za Turki Rusija in jih vsestransko podpira? kakor hitro bo velika antanta enkrat dognala, da stoji za Turki Rusija, bo začelo vprašanje grško-turškega spora čisto drugo lice. Novi Turčiji bi sicer zavezniki dopustili, da zasede Carigrad, a proti nadaljevanju oborožene turške akcije na Balkanu hoče velika antanta nastopiti z vso energijo.

Za zaščito Dardanel so pripravili Angleži južnoafrikanške čete, ki stojijo v Kapstadtu že pripravljene, da jih prepeljejo v zaščito Dardanel. Tudi avstralska vlada je pripravljena poslati svoje čete na vzhod. Angleži hočejo tudi v grško-turškem sporu poslati na bojni trg čeno črno kožo, a ne svojo.

Zahteve angorske vlade in Kemal paše. Angorska

vlada je baje sklenila priznati svobodo Dardanel. Kemal paša pa zahteva Tracijo do Marice, objavlja za varovati svobodo Dardanel s posebnimi utrobami po dogovoru z Rusijo in Carigrad, katerega se hočejo kemalisti polastiti tudi z oboroženo silo, ako bi jim ga ne prepustili zavezniški mirni potom.

Šef Poljske Pilsudski se mudi v Bukarešti, kjer se razpravlja o poljsko-rumunski vojaški zvezi in pogodbi.

Amerika za spremembo mirovni pogodbi. V ameriški reprezentacijski zbornici je član Brite stavi resolucijski predlog, ki gre za tem, da se izvedejo gotove spremembe versailleskega miru, zadevajoče vprašanje reparacij. V slučaju, da zavezniški ugođe tej zahtevi, je računati z možnostjo, da Amerika odobri versaillesko mirovno pogodbo. S tem se nadaljujejo stremjenja, katera so že dovolj jasno označili ameriški finančniki, ki so proučevali gospodarski položaj Evrope. Amerika hoče Evropi pomagati samo pod pogojem, da dobi nadvlado v Evropi in pa pravico do določevanja odškodnin. Nemški politični krogi se mnogo zanašajo na Ameriko v nadi, da bodo Amerikanci znižali naložena bremena.

Beleške.

Rusko zlato in naša vlada. Poročali smo že, da si je Wrangel prilastil denar in drugo premoženje ruskih beguncev, naloženo v petrograjski založni banki v Kotoru in vse to s pomočjo Pašiča odpeljal v Anglijo. V tej zadevi so interpelirali poslanci, pisali so listi, vse se je zgražalo nad vlado, ki pušča, da Wrangel ropa svoje sorojake ter proti vsem določilom odvažna naropano blago v inozemstvo, vlada je pa molčala in še le zdaj, ko je blago iz banke že davno izvoženo, se oglašajo ter pravi, da je izvoz prepovedan. Od poloma Wrangelove vojske pa do sedaj je bila ruska banka v Kotorju, vlada ni nad njo izvajala nobene kontrole in ko si je Wrangel vse prilastil, kar ni njegovo ter tudi odpeljal, se vlada pozno po izvršitvi ropa in tatvine spomni, da to ni — dovoljeno.

Invalidi tirjajo finančnega ministra. Pripravljali so se že veliki invalidski protestni shodi po celi državi, ker državna uprava še do sedaj ni uredila invalidskega vprašanja ter invalidom izplačala, kar jim gre po dosedanjih naredbah, osrednji invalidski odbor je pa končno od teh protestnih manifestacij vendar odstopil. Organizirani protestni shodi se niso vršili, vršijo se pa neorganizirane manifestacije. Kar je bilo v Zagrebu, to se je ponovilo tudi v Beogradu. Pred narodno skupščino se je nabralo okrog 400 invalidov, ki so zahtevali finančnega ministra. Ta je bil ravno na neki seji zakonodajnega odbora. Invalidi so poslali najprej deputacijo šestih mož k ministru in ta je obljubil, da bode takoj uredil in zaukazal izplačilo zaostalih invalidskih podpor, ki znašajo že nad 10 milijonov dinarjev. Deputacija se je vrnila, invalidi pa z obljubo niso bili zadovoljni in vsi so hoteli govoriti z ministrom. Ta se je moral pokazati in pred zbrano množico je še enkrat ponovil svojo obljubo.

Piščeta pametnejša od kokoši. Med intelektualce, ki niso zadovoljni s političnim položajem v naši državi in ki so se sestali v Hlidsah in te dni v Zagrebu, spada tudi vseučilišna profesorja Jovan Cvijič in Slobodan Jovanovič. Pred sestankom v Hlidsah je obletaval ta dva učenjaka g. Svetozar Pribičević, da bi ju pridobil zase, a se mu ta nakana ni posrečila. Iz jeze sedaj zanika g. Pribičević Cvijiču in Jovanoviču vsako znanje in ju smatra samo še za intelektualca. Cvijič in Jovanovič sta priznana učenjaka, a g. Svetozar Pribičević je zletel pri suplentskem izpitu. Staro dejstvo je, da hoče dijak, ki je padel, vedno več znati, nego njegov profesor, in priprosti narod pravi o takem dijaku: Pišče hoče biti pametnejše nego kokoš.

Kako pa to? Poročajo, da so Turki po zavzetju Smirne požgali angleški, ameriški in francoski konzulat. Iz Smirne je zbežalo zelo veliko prebivalstva in za smirnske begunce se je zavzela tudi naša vlada, ki je dovolila takoj 100.000 dinarjev za podporo teh beguncev. Za Wrangelovci smo začeli podpirati tudi smirnske tujce, med tem ko doma noče vlada rešiti niti uradniškega, niti invalidskega vprašanja. Za tujce je pri nas vedno dovolj denarja in se za nje nakazujejo iz državne blagajne visoki krediti brez dovoljenja narodne skupščine.

Država v državi.

Leta 1903 so ubili srbski oficirji svojega kralja in svojo kraljico. Absolutizem kralja Aleksandra Obrenoviča je prikupil do vrhunca in privedel je do umora. — Pravi izzivaci so bili bratje kraljice Drage, ki so hoteli po vsej sili utrditi njen položaj, povzročili so pa ravno nasprotno njen žalostni konec. Kraljičini bratje, Lunjevici po imenu, so hodili po beograjskih kavarnah in iz vsakega državljana so hoteli izsiliti, da se izrazi o kralju in kraljici. Vmešavali so se med vesele gostilniške družbe, med «špisarje», borzijanice, veseljake, zaljubljenice, postopače in ko vsem tem ljudem kraljevi dvor niti malo ni bil v duši in mislih, so zahtevali, da se pojejo himne in da se kliče zdravje in slava kralju in kraljici. To je bilo prisiljeno in ni bilo zdravo kakor je pokazala krvava noč v beograjskem konaku.

Kraljičini bratje so bili oficirji srbske vojske, glavni je bil samo poročnik, pa vendar so imeli večjo moč od vsakega generala.

Kdor ni v kavarni z njimi pil ter klical: slava, kdor se v državni službi ni pokoril njihovim naklanam, ta je potem imel policijo ali pa druge panoge državnega

aparata na vratu. Mala družba kraljičinih bratov in prijateljev je bila prava družava v državi in to je privedlo do umora in do preobrata.

Krvava noč v letu 1903 je te Lunjevici pobrala, ni pa ubila in pobrala njenih metod in tako se nam še danes vse povsod po Jugoslaviji kažejo nove Lunjevici. Bratje Lunjevici so pokopani, njih ime se topi v pozabljenju, nasledniki so pa znani pod imenom jugofašisti, sami se pa imenujejo nacionarna omladina ali Narodna Obrana.

Opozicijske stranke in glasila tak nimajo lahko pod današnjim režimom, pa še to, kar jim režim pusti prepoveduje in uničuje — nacionarna omladina ali fašisti. Če policija ne najde pravega ali približnega vzreka, da list zabrani, pridejo fašisti ter razbijajo uredništvo, pokvarijo stroje v tiskarni, že tiskane listove naklade pa mečejo v vodo ali jih pa sežigajo javno na trgu.

Nemci v Vojvodini niso hoteli ne med radikalce in tudi ne med demokrate in državna oblast je po svoji ustavi in po svojih zakonih morala dopustiti, da si snujejo svojo stranko in izdajajo svoj list, ki piše proti režimu. Oblast je dovolila, ker ne more drugače, ne dovolijo pa fašisti. Sredi beloga dne navaľajo na uredništvo ter sponočijo, da odgovarjajo uredniki za vsako besedo proti režimu, proti srbstvu, proti Franciji in proti omladini s svojo glavo in svojim imetjem. Ograjeni se pritožijo, oblast pa pusti fašiste nezakazovane ter trpi, da še dalje grozijo ter tudi izvajajo svoje — groznje.

Muslimanska opozicijska stranka zboruje, ker ji oblast zborovanje ne more prepovedati, velikanske množice hitijo na njene shode, ker so nezadovoljne z današnjim režimom, — pride pa pešiča fašistov, ki shod moti ter govornike pretepe.

Na novinarski kongres v Subotico oziroma Novi Sad, so prišli novinarji vseh strank in struj, našli in zedinili so se na skupnem torišču svojih stanovskih teženj, prišli so pa fašisti, da razdelijo novinarje med državotvorne in protidržavne. Kakor nekdanj Lunjevici, tako so tudi oni zahtevali, naj se igra himna in ker si novinarji niso dali ukazovati, so streljali in pretli.

Vladni ljudje sami organizirajo in podpirajo fašiste, ki se rekrutirajo iz pokvarjenih elementov, po večini iz državnih uslužbencev, ki že tak imajo svojo eksistenco in pa iz dijaške omladine, ki na račun svojih staršev tuga hlače po šolskih klopih. Nekdanji Lunjevici so imeli pri svojem postopanju vsaj neko jasno nalogo in idejo: po vsej sili so hoteli obdržati in ohraniti Obrenovičevu dinastijo proti upravičenim zahtevam današnjega vladarskega doma, današnji pretorijanci ali fašisti pa niti sami ne vedo, koga in kaj zastopajo. Oblastniki se že svoje lastne sence bojijo in ker se v neugnanem pohlepu misli v vzdrževanju režima ne morejo zediniti, bodo tudi fašisti prej ali slej postali osebni gardisti teh in onih vladnih veljakov.

Dnevne novice.

Sestdesletnica Slomškova smrti. Dne 24. t. m. bo preteklo 60 let, odkar je zrtisnil naše oči prerano umrl slavn škof Slomšek. Na Ponikvi, njegovem rojstnem kraju, se bo v ta namen priredila v nedeljo, dne 24. t. m., mala slavnost. Dopoldne bo ob 10. uri imel v cerkvi propoved in mašo g. dr. Medved iz Maribora, popoldne ob pol 3. uri pa se bo odkrila obnovljena spominska plošča na onem orahu, pod katerim je 12 letni Slomšek odlično prebil prvo javno šolsko skušnjo. — Slavnostni govornik bo g. prof. Vesenjsek iz Maribora. Slavnost se vrši ob vsakem vremenu. Slomškovi častilci in sorodniki so uljudno vabljeni. — Odbor.

Slomškova slavnost. V nedeljo, dne 24. septembra se vrši pri nas v šolskem postopju proslava 60 letnice smrti prvega slovenskega pedagoga škofa Antona M. Slomška. Začetek po sv. maši ob pol 11. uri po sledečem sporedu: Šola in dom po Slomškovi načelih; predava nadučitelj Zagorč; združništvo in Slomšek; predava Polanec Ivan; več deklamacij, izvajajo učenci, dve igri, igrajo domači diletantje, nazadnje živa slika. Prijatelji šole in Slomška, pridite!

Sveta birna v naši škofiji se je od 26. avgusta do 11. septembra t. l. izvršila enako slovesno in sijajno, kakor druga leta. Bizmanih je bilo v dekaniji Dravsko polje 1495, Ljutomer 3787, Saleška dolina 1931 in Laško 3234, skupaj 10447, ozir. z mariborskimi 12004.

Sijajen shod SLS v St. Jurju ob juž. žel. V nedeljo, dne 17. t. m. je bil pri nas lepo uspeli shod SLS. Govoril je dr. Korošec; Presedoval je kmet Guzej iz Repnega. Dvorana v Katoliškem domu je bila nabito polna, mnogo ljudi je moralo oditi, ker ni bilo dovolj prostora. — Ljudstvo je z velikim zanimanjem in navdušenjem poslušalo svojega voditelja. Med poslušalci je bilo opaziti nekaj pristašev nasprotnih strank, ki pa so vedli popolnoma mirno. Ob sklepu shoda je bilo soglasno sprejetih več, času primernih resolucij.

Razpis učiteljskega mesta in postranskega zaslužek. (Dopis iz Slovenske Bistrice). Poroča se nam: V «Učiteljskem Tovarišu» z dne 14. septembra t. l. št. 37 na 6. strani je objavljen razpis učiteljske službe v Slov. Bistrici, ki se glasi: «Tovariši-učitelji se upozarjajo na razpisano mesto na petrazredni deški osnovni šoli v Slov. Bistrici. Kompetenčni rok je do 24. septembra t. l. Izven šolsko delavni tovariši imajo dovolj postranskega zaslužka, šolske razmere so ugodne in tudi za stanovanje je preskrbljeno». Na ta razpis je pripomniti da ima izven šolski zaslužek tovariš, ki ga doleti sreča, dobiti na tej šoli mesto, imeniten izvenšolski zaslužek, to pa le tedaj, če je dotični prefrigan kvartopir, ki se razume na različne igre, kakor mavš, venti eno vaše naše itd. To bi bil edini izvenšolski postranski zaslužek.

žek; saj začetkom bi mogla biti neka zaloga, potem bi že šlo. (Saj gre pri drugih tudi. Op. uredn.). Kar se pa stanovanja tiče, ima res «Gradiš» še več lepo opremljenih sobic, namenjene ponajbolj v razgrajučeta — in bi bilo tudi v tem oziru perskrbljeno.

Sad sokolske vzgoje. Pri Sv. Lovrencu na Drav. polju so se posvadili pastirji. 12letni Janezek Zorec je hotel druge «napokati». Nek močnejši fantek ga je od zadnje strani pograbil in ko paglavc ni mogel ničesar, je hotel onega nazaj dregniti z nožem, sreča pa je hotela, da je sebe zadel v stegno. Zdaj si tere roglere v bolnišnici, menda na občinske ali državne stroške. Starši menda mislijo, na stroške tistega, ki je paglavca držal od zadaj. Omeniti moramo, da je Janezek Sokol, in oče in še celo njegova mati. To je sad Sokolov. Le tako korajžno vsi Sokoli. Ajmo mi Sokoli! Sokoli se zbirajo, pa ne k službi božji, ampak med službo božjo v krčmi Simona Brenca. Kdor ima krščanskega duha, se bo ogibal te krčme.

Zahvala pogorelcem. (Dopis iz Pečk—Makole). Na Velikonočno soboto letošnjega leta je v vasi Pečke, župnija Makole izbruhnil požar, ki je štirim posetnikom upepelil njih domove. Zgorelo je vse, živež, obleka, modje, celo živina. Občinski urad Pečke se je obrnil potem tajništva KZ v Mariboru za pomoč ponesrečencem na poslanca Fr. Zebota, ki je izposloval pogorelcem 14.000 kron državne podpore. Pogorelci se gospodu Zebotu najpristrajše zahvaljujejo za njegov trud. Ob enem je občinski urad sporazumno z župnijskim uradom Makole, prosil kn. šk. ordinarijat v Mariboru, da bi se pobirali darovi za pogorce po škofiji. Nabrala se je nepričakovana vsota 22.612 kron. Pogorelci se kn. šk. ordinarijatu najpristrajše zahvaljujejo, da je z ozirom na njihovo prošnjo odredil nabiranje darov, kakor tudi vsakemu posameznemu dobrotniku. Bog plačaj vsem darovalcem.

Orožne vaje po pašnikih in poljih. Dravsko polje je bilo dne 18. in dne 19. t. m. vojaško zaprto. V nedeljo, dne 17. t. m., je bilo oznanjeno na Črni gori, pri Sv. Lovrencu na Dravskem polju in ne vem še kje, menda tudi v Cirkovcah, da bodo dne 18. in 19. t. m. orožne vaje na pašniku v Školah. Ljudstvo je zelo razburjeno, ker trpi veliko škodo, ko ne more poljskih pridelkov spravljati in ne pripravljati za setev. Mnogi še imajo krmo na travnikih, mnogi imajo n. pr. proso zrelo, v zadnjem deževju še deloma ni bilo zrelo in katero je bilo zrelo, ga ni bilo mogoče zeti v dežju; ako pa stoji še par dni, pade zrnje in kmetu je to škoda na tisoče. Če bi našel n. pr. v pravem času 10 mernikov, bi znašalo 70—100.000 K škoda, ko pa mu zrnje odpade, nima drugega, kakor prazno slamo in še za prihodnjo setev ničesar. Pa tukaj ni samo en kmet, ampak na stotine jih je, in to škodo naredi vojaška oblast, ko ima vaje v nepravem času. Kdor ve, koliko se mora utogi kmet truditi cele dneve in še ponoči, ko že gospoša spi na cente, tisti je lahko razburjen in tisti ve, kako brezglavo dela vojaška oblast. Naj si ta oblast zapomni, da taki kraji, kakor je polje in vinogradi, niso za orožne vaje, ker tukaj raste kruh in vino. Če se to uniči popolnoma nepotrebno, tedaj trpi ljudstvo in ima škodo tudi država.

Ljubljana — seve med zadnjimi. Iz krogov poštних uslužbencev smo prejeli: Poštni uslužbenci iz območja Zagrebške direkcije so dobili obutev pred dobrim mesecem, a v Ljubljani pa se glede obuvala doslej še niti zganili niso. Ljubljanska direkcija je celo podaljšala rok za izdajo obleke do 30. oktobra t. l. Kaj da je vzrok zavlačivanja izdaje obleke in obuvala poštним uslužbencem ljubljanske direkcije, je neznano, a bo najbrž ljubljana po stari navadi tudi letos zadnja. Naše poslance prosimo, naj vzdramijo ljubljansko poštno direkcijo, ker nagi in boski pa vendar ne moremo mi poštni uslužbenci hoditi okrog v zimskem času.

Kaj je z obveznicami državnega posojila poštних uslužbencev? Poštni «Službeni list» št. 55 od 30. nov. 1921 razglasa, da ima čekovni urad po naredbi ministrstva pošte in telegrafa št. 65.079 od 19. oktobra 1921 pravico do obresti na državno posojilo do prvega pol leta, to je do 15. marca 1922, tudi tedaj, če podpisniki pred tem rokom vplačajo podpisano svoto. Onim pa, ki bodo plačevali več kot šest mesecev, bodo izročene obveznice, ko bo zadnji rok plačan. Ker je pa poštним uslužbencem z zdavnaj odtegnjen zadnji obrok drž. posojila in še do zdaj tudi niso dobili obresti za drugo polovico leta, smo primorani javno vprašati poštno direkcijo v Ljubljani: Zakaj ne izroči tem najbednejšim revam obveznice, oziroma obresti drž. posojila?

Vlom v trgovino. (Dopis iz Oslušovec pri Veliki Nedelji). V noči od 14. na 15. t. m. so predrzni zlikovci vломili v trgovino g. Josipa Lah ter odnesli manufakture v vrednosti 250.000 kron. Pobrali so z izjeto pet kosov barhenta vse; med ukradenim se nahaja v črni vrst sukna, čajga, raznovrstni barhenti, naramne svilene rute ter rute za na glavo. Najbolj značilno pa je, da so si od špecerije privoščili le eno salamo. Dosedaj o storilcih še ni sledu, domneva se pa, da tujcem ni mogla dišati novodošla zaloga blaga, katero je še le pred par dnevi dobil.

Jugoslovanska svatba. Vojvodinski listi poročajo, da je neki bogati kmet iz okolič Srbije slavil svojo poroko po pravih vzorih narodne pesmi in pa po današnji modi. Svatovalno in pirovalo se je namreč pet dni in noči, iz cerkve so se vozili svatje na 14 avtomobilih in bogatega ženina je vse to stalo — 600.000 dinarjev.

Izlet na Uršogoro se vrši v soboto, dne 23. sept. V koči so kotline. Odpeljemo se ob 15. uri do Guštanja. Prijatelji Urške ste vabljeni! — R.

Za gladne dijake.

Za «Dijaško večerjo» v Mariboru so darovali p. n. gg.: dr. Franc Lukman, vseučilišni profesor, 75 din.; kot 1. mesečni obrok za vzdrževalno enega dijaka; po konzistoriju neimenovan dobrotnik 100 dinarjev; Franc Ogrizek, župnik v p. v Vojniku, 15 din.; profesor Hutter, grad Sv. Jurij pri Gornji Sv. Kungoti, 100 din.; Vincencijeva družba v Mariboru (stolna župnija) 100 din.; na gostiji g. Josipa Gornjak in Kunice Vraber v Spodnji Kapli se je nabralo 257,50 din. Hvala pristrana vsem darovalcem! Živeli posnemovalci!

Iz Maribora.

Srednja kmetijska šola v Mariboru. Vsled sklepa ministrskega sveta se ima v mesecu novembru v Mariboru na sedežu sedanje vinarske in sadjarske šole otvoriti srednja kmetijska šola. Ravnateljstvo je na ukaz poljedelskega ministra Pucelja že razpisalo sprejem učencev v prvo šolsko leto. Ker ministrski svet ni dovolil kreditov za zidanje novega poslopja in nabavo učnih sredstev za to šolo ter bo srednja šola nameščena v prostorih vinarske šole, se je bati, da bo nova šola igrala napram stari ulogo ježa v lisičji jami. Ako pa bi srednja šola izpodrinila staro, bi to bila ogromna škoda za slovensko kmetijsko ljudstvo zlasti na Štajerskem. Vinarska in sadjarska šola je kot nižja strokovna šola služila direktno izboljšanju in napredku poljedelstva. V njo so se sprejemali kmetijski sinovi z ljudskošolsko predizobrazbo ter so se vzgojevali za razumne in napredno delujoče kmetovalce, vinogradnike in sadjarje. Ker so v šoli sami morali delati v vinogradu, na polju in vrtu, se niso odtujili kmetškemu stanu in delu. Za srednjo kmetijsko šolo pa se zahteva z dobrim uspehom dovršena popolna meščanska šola ali nižja realka ali nižja gimnazija. Ta šola je namenjena vzgoji mladeničev za opravljanje državne službe kmetijske stroke, za državne ekonomice, potovalne učitelje in tudi za vodstvo manjših in srednjih privatnih in državnih posestev. O potrebi srednje šole na tem mestu ne razpravljamo. Ako minister Pucelj tako šolo smatra za potrebno, ne bomo nasprotovali. Zahtevati pa moramo, da država zgradi za to šolo novo poslopje ter ji preskrbi sposobne učne moči in vsa sredstva, ki so potrebna. Nikdar ne bomo dovolili, da bi ustanovitev srednje šole pomenila smrt dosedanje vinarske in sadjarske šole, ki je 50 let plodonosno delovala za povzdigo in za napredke kmetijstva. V tej zadevi je poslanec dr. Josip Hohnjec vložil na ministra poljedelstva interpelacijo, v kateri odločno zahteva, da mora vinarska in sadjarska šola v Mariboru ostati nedotaknjena v svojih prostorih in na svojem posestvu in v svojem ustroju ter mora nemoteno in neovirano delovati naprej po svojem v praksi dobro preizkušenem programu.

Mariborski JDS mladini in nova banka. Iz zanesljivega vira izvem, da snujejo in varijo liberalni mladini v Mariboru novo banko. Kot glavna stebra tega novega bančnega podjetja se omenjate znani korifeji prof. Voglar in advokat g. Francek Lipold. Sedaj, ko so skrahirali slovenski demokratje politično, pa se bodo lotili socialnega dela na bančnem polju. Mariborski demokratje pričakujejo od bančnega podjetja več sreče, kakor so jo imeli v politiki, a trezni ljudje pravijo: kakor jim poje političen boben, jim bo zapel tudi pri banki. Na novo banko je silno hud g. ravnatelj trgovske banke Toman, ki je tudi demokrat.

Brivec Novak in resnica. Na shodu Obrtne zveze je Novak izjavil, da je pripadal Narodno-socialni stranki, sedaj pa ne pripada nobeni, temveč je samo obrtnik. Mi pa dobro vemo, da pripada ta «mož» v obrt centralističnih koruptivnih mladinov in pisava v «Jutru» tja več kot jasno kaže. Kakor tepen in polit pišček je sedel, ko so mu zborovalci povedali jasno in določno svoje mnenje in se je prepričal, da nima pred seboj «kalinov», kakor pravi v «Jutru», temveč samostojno misleče, prevdarne in — poštene može obrtnike. Če se hvali v «Jutru», da je imel katastrofalen vpliv na zborovanje, bi mi želeli, naj nam g. Novak priredi še prav veliko takšnih «katastrof». Če je on in «Jutro» z njimi zadovoljno, je nam popolnoma prav, mi gotovo smo, ker tako odločnega in enotnega odpora proti Novaku niti mi nismo pričakovali. Novak naj žajfa ljudi po lice in bradi, po pameti jih s svojim liberalnim hlapčevstvom in svojo neumnostjo ne bo.

Malo čuden tič je starostni solnik g. Marin. Po milosti sedanjega režima se še vedno vsiljuje v šolo g. Marin, s katerim smo se že večkrat ukvarjali v našem listu, hoteč ga kreniti na pravo, za njegovo starostno dobo dostojno plat. Letos je odkazalo ravnateljstvo moškega učiteljskega v Mariboru g. Marina I. vadniški razred. Predno je nastopil g. Marin kot razrednik I. razreda, je seveda skrbno prečital resolucije blejskega učiteljskega parlamenta in sklenil zasejati že v najnežnejša otroška srca strup sokolstva in mrznjo do Orlov. Ob vsaki priliki in dnevno zabučava dečkoni: stojte, vstajate kakor Sokoli, korakajte kakor Sokoli! Mlademu dr. Sernečevemu fantku je rekel: «Le bodi ponosen in stopaj kakor tvoj papa, starosta Sokolov!» Taki sokolski opomini že predsedajo mladostni deci, ki to sokolizacijo g. Marina doma težji staršem in ti so se pritožili na naše uredništvo, naj javno opomni življenjskega starosta g. Marina, da ne razdvaja in zastruplja otroških src s sokolstvom. G. ravnatelju Pircu priporočamo g. Marina, naj malo bolj nadzira njegovo šolnikovanje, ker po političnem nebu že vejejo od Beograda in Zagreba drugi vetrovi, ki bodo gotovo odnesli iz vadnice g. Marina, a bi tudi znali škoditi g. Pircu kot preveč pristranskemu prijatelju osivelega Sokola g. Marina.

Bolniki «Privremne vojne bolnice» v Mariboru nam pišejo: Zelo čudne razmere vladajo v tej bolnici. Bolnik prihodom v bolnico ne dobi niti vode, da bi se skopal in umil, in ko pride v sobo, se kar čudi, če pomisli, da je prišel v bolniško sobo. Tla po nekaterih sobah niso bila očiščena več mesecev, če ne celo leta. Stenice kar po dnevni lazijo po posteljah in zidu, v neki sobi so se pojavile tudi uši. Torej prva naloga bolnika je, seveda ako mu moči dopuščajo, da pobije na postelji in po zidu lazeče stenice, da si vsaj na videz odstrani te ogabne in sitne živalice, in ako hoče imeti čisto sobo, da si isto očisti. Bolniki si morajo pometati, pljuvalne posode umivati in hoditi po hrano sami. Če si bolnik ne pride pravočasno po hrano, kar je lahko mogoče posebno pri novodošlih, katerim razmere še niso znane, ga bodisi kateri kuhar, posebno pa neki kaplar M., ki je vsakokrat pri razdelitvi menaže navzoč in isto tudi poleg treh kuharjev in kuharice večinoma deli, nahruli in skriči nad njim kakoršno bodi psovko, kakor: «J... ti Boga» itd., kar mu pač ravno na misel pride in reče: «Ali bomo za tebe posebej kuhali», ali pa: «Ti tudi ne veš nikdar, kedar se hrana deli!» — Enako je tudi v lečenju. Do predkratkem za 1. oddelek sploh ni bilo pravzga zdravnika, torej tudi nobenega pregledovanja bolnikov po sobah. Iste je pregledoval v bolnici službujoči narednik in pa neki Rus (Wranglovec), ki se nahaja še sedaj v bolnici kot pomočnik zdravnika, ki vsakega novodošlega bolnika v prvi oddelek vzame v stalaž bolnice. Nato ga lepo in prijazno potipa porami, češ, on (Rus) bo že gledal, da se brž izleči. Ko se prepriča, da ima bolnik denar, ga takoj naprosi, naj mu posodi par bankovcev po 10 din., ali celo po 100, ali če tega ne, pa vsaj par dinarjev za pol litra vina ali eno čašico piva. Posojenega denarja bolnik seveda ne vidi nikoli več. Bolnik, ki mu posodi denar, kakor je navedeno, ima pri prejemanju zdravil nekako protekcijo, kateri pa mu ne da ali pa nima dati denarja, je izročil v njegovo milost ali nemilost, in ko si pride iskat zdravila, ker si morajo hoditi bolniki sami po nje v ambulatorij, ga skoraj vselej nahruli z besedo «Ima vremena» ali pa «nima», kar je tudi dostikrat res, vsled česar je pravo zdravljenje v tej bolnici naravnost nemogoče. Bolniki so zbegani in obupani. Kdor ima denar, se skrivaj zateče k civilnemu zdravniku, kdor ga pa nima, je pa obsojen, da v tej bolnici visi brez prave pomoči in v vedni negotovosti med življenjem in smrtjo, da se vsled brezbriznosti in vsled pomanjkanja zdravil zamudi pravi čas pomoči, da se bolnikovo stanje slabša, mesto boljša in da mnogi zapuščajo bolnico, ko še niso popolnoma zdravi. Do javnosti in merodajnih oblasti se obračamo, naj se vendar poskrbi, da se bolnica uredi po človeški ter s potrebnimi zdravili opremi.

Nenadna smrt uglednega Mariborčana. Dne 18. t. m. je zadela srčna kap v Mariboru obče znanega bivšega ljudskošolskega ravnatelja Sedlačka. Blagopokojni ni bil rodem iz Metlike na Kranjskem, je obiskoval mariborsko gimnazijo in postal leta 1875 učitelj. Kot učitelj, nadučitelj in kot ravnatelj je na zadovoljnost vseh meščanov služboval v Mariboru. Rajni g. ravnatelj je bil tudi vodja trgovske šole in trgovske nadaljevalne šole za vajence itd. Tudi kot penzionista ga je vse čislalo, spoštovalo in ljubilo. Blagopokojnemu bodi zemlja lahka! Bodi tudi omenjeno, da je bil rajni vedno dopisnik graške «Tagespošte».

Upokojence južne železnice opozarjam, da naj neverjamejo baharjam stih ljubljanskih prerokov, ki so se opetovano bahali, češ, mi ljubljanci smo izvojevali vse dosedanje uspehe našim upokojencem, pač pa je res, da so si tistih 50.000 lir, katere je za upokojence in invalide naklonil sv. Oče v Rimu, lepo razdelili med seboj, mi Mariborčani pa smo gledali skozi prste. In ravno iz tega vzroka sem podpisani odložil načelstvo naše mariborske podružnice. Pripomnim, da se mojih prstov za marsikatero delo ni nikdar prijel kak vinar, ker sem delal vse brezplačno. Za uspehe, katerih smo bili deležni od junija leta 1919 naprej, pa gre zahvala takratnemu železniškemu ministru dr. Korošcu. — J. Kaučič.

Občni zbor mariborske Dijaške kuhinje. Letošnji občni zbor Dijaške kuhinje v Mariboru bo prihodnjega sreda, dne 27. septembra, ob 8. uri zvečer v Narodnem domu z običajnim vspešpredom. Vsi p. n. udje prekornega in v sedanjih razmerah toli potrebnega društva se iskreno vabijo, da se v kolikor mogoče velikem številu udeležijo tega občnega zbora. — Odbor.

Studenci pri Mariboru. Kdo bo plačal popravilo občinskega studenca, je veliko vprašanje. Občinski odbor je baje sklenil, «med burnimi prizori», da plačajo popravilo tiste stranke, ki nosijo vodo. Da so pa slednji zelo ogorčeni proti takemu sklepu je jasno, kajti nobeden izmed prizadetih ni tako petičen, da bi lahko vrgel kar znesek 150—500 kron v studenec. Pravijo, kaj jih briga gostilna pri «Beli zastavi», ako je ista v nevarnosti. Tisti proračun, ki je bil že v zgodnji spomladi za popravilo, so prizadeti že itak plačali in da se je še studenec betoniral radi nevarnosti hiše, stranke niso dolžne tega plačati, ampak občina. Vzemimo na primer najemnika: On naj plača sedaj še drugi delež popravila in potem se izseli in na novem stanovanju naj zopet plača kako popravilo. Kje naj potem jemlje denar? Sploh pa, ako bi se to delo vršilo že v aprilu, ko so stranke vplačale, bi prišlo vso delo primeroma ceneje. Tako delajo v blagor ljudstva.

Dr. Vilko Marin ordnira zopet v Razlagovi ulici št. 15. Opozarjamo na današnji oglas.

V nedeljo, dne 24. t. m., ob 8. uri otvoritev razstave! Vsi na Glavni trg! Razstava samo dopoldne!

Dr. Anton Medved:

CERKVENA ZGODOVINA.

(Konec).

Od leta 1912, ko je izšla prva izdaja, do najnovejše dobe se je razmerje katoliških Slovencev napram protestantizmu in pravoslavju dokaj spremenilo. To zdatno urvažuje druga izdaja te knjige. Slovenci, posebno ob severni meji, osobito na Štajerskem in Koroškem, so bili pod staro Avstrijo resno in močno ogroženi od protestantizma. Le pomislimo na protestantsko naselbino v St. Ilju in na stotere vpade v Maribor in v St. dencih pred Mariborom. Sedaj je položaj bistveno spremenjen, ogroženje katolicizma na naših severnih mejah, upajmo, za vselej odstranjeno. Radi tega je pisatelj vse točke, ki vsebujejo razpravo o protestantizmu, zdatno skrajšal, nekatere popolnoma izpustil.

A povsem novo stališče moramo Slovenci sedaj zavzemati napram pravoslavju. Ujedinjeni smo v državi, v kateri je večina prebivalstva pravoslavnega veroizpovedovanja. Radi tega je za slovensko ljudstvo, pred vsem za slovensko inteligenco, neobhodno potrebno, da le-ta položaj pozna, pozna svoje veroizpovedovanje, a tudi pravoslavno versko naziranje in obredoslovje. Zato je pisatelj razmerje med katoliško in pravoslavno Cerkvijo natančneje in obširneje opisal. § 36. poda zgodovino, začetek in razvoj razkola od Fotija do najnovejše dobe. Posebno poučljiva in za spoznavanje pravoslavne vere pa je točka 37. «Katoliška Cerkev in pravoslavje». Iz nje je razvidno, da razkol ali pravoslavje ni nastalo iz verskih nagibov, Fotij sam, povzročitelj pravoslavja, zatrjuje v prvem pismu (859) do papeža Nikolaja I. svoje popolno soglasje z vero rimske Cerkev. Se le, ko ga je papež čisto po pravici obsodil, se je ločil od rimske Cerkev. Da bi svoj odpad opravičil, je začel očitati rimski Cerkvi petero zmot. Kakšno stališče zavzema pravoslavje napram katoliški Cerkvi sedaj, kaže ruska sinoda leta 1904 v svojem načrtu za polemično bogoslovje proti katoličanom; v tem načrtu se našteje sedem razlik: 1. prištevanje devetero kanoničnih knjig stare zaveze med kanonične; prepoved čitanja sv. pisma za laike; 2. izhajanje sv. Duha (Filioque); 3. brezmadežno spočetje, nauk o izvirnem grehu; 4. nauk o zakladu svetniških zaslug in odpustkih; 5. vice; 6. prvenstvo rimskega papeža in osebna nezmotljivost; 7. nauk o zakramentih. Pisatelj obrazloži potem vseh teh sedem točk ter opozori, da so te razlike le navidezne in bistveno nikakor ne ovirajo združitev obeh Cerkev. Edina resna razlika je bila prvenstvo rimskega papeža zaradi caropapizma na Ruskem, a po velikanskem preobratu na Ruskem je tudi tej razliki odvzeta prava podlaga. Upanje je tedaj, da bo prejel ali slej se dosegel sporazum med katoličanstvom in pravoslavjem in slednjič zedinjenje obeh veroizpovedovanj.

Zgodovinskemu delu sledi v dr. Medvedovi knjigi «Berilo» str. 204—211, to je zbirka najbolj izrazitih spisov iz raznih dob. Iz prve izdaje so nekatera berila izpuščena, gotovo zaradi skrajšanja prostora. A novo sprejet je krasen odlomek iz spisov lord Tomaža Macanlay o «rajnosti katoliške Cerkev v zgodovinski luči».

Tiskarni sv. Cirila v Mariboru dela ta knjiga vso cast. Tisk je lep, papir trpežen in uglajen, zunanja oblika prikupljiva, posebno vezava jako okusna.

Zelimo knjigi mnogo ushepa in blagoslova med slovensko srednješolsko mladino.

GLADIATORJI.

(148. nadaljevanje.)

«Nič posebno čudnega ni na njem!» ji je odvrnil s precejšnjo nedoslednostjo. «Nikar si ne domišljuj, nisi bila edina v Rimu, ki je bila ponosna, da jo občuduje gladiator Hipija! Povem ti, imel sem jih na izbiro na stotine, plemenitejših, lepših in boljših nego si ti! In vsaka

bi bila vesela, če bi bila sedaj tukaj na tvojem mestu. Norec sem bil! — Pa misli sem, da si ti najbolj sposobna, nositi težave bojne življenja, in najmanj zmožna, živeti brez mene. In zato sem te vzela seboj, bolj iz usmiljenja ko pa iz ljubezni!»

«Strahopetnež!» je siknila med stisnjenimi zobmi, «izdajalec, neumnež! — Ali ti torej moram končno povedati resnico?! Ali moraš vedeti, s čimer sem ti ves čas prizanašala? Kar edino me je držalo po koncu, da nisem onemogla pod težo strašnih dni, pod težo dnevnega ponižanja — Kar je bilo zame bolezen in obenem zdravilo, rana in balzam, bridka kazen, pa tudi najslajša tolažba —? Vedi torej, ker hočeš vedeti! Ali misliš, da bi mogla ženska, kakor sem jaz, kedaj ljubiti človeka tvojega kova —? Ali misliš, da bi ti mogel biti za Valerijo več nego samo ročaj pri meču, držaj pri kopju, tetivo na loku —, da s tem orožjem zada bolečo rano v prsi drugemu —? Poslušaj! Ko si me snubil, sem bila zaničevana, užaljena, obupana ženska, ljubila sem moža, ki je bil plemenitejši, lepši, boljši —. Ej, ti se hvališ s svojim pogumom, s svojo sirovo silo! Povem ti, on je dvakrat tako močen, tisočkrat pogumnejši, ko vsakteri izmed vas! Ljubila sem ga, čuješ! Ljubila, kakor ne more biti ljubljena nobeden tvoje vrste, — ljubila s skrajno in popolno vdanostjo, ki ni druga želela, ko žrtvovati se brez upa na povračilo —. In on me je zavrnil, zavrnil, ne kakor bi to bil storil ti, — z robato, sirovo odkritostjo, ki vzame pol bolečine, ampak tako nežno, tako ljubo, tako velikodušno, da sem celo takrat, ko se je obrnil od mene, čutila, kako ga ljubim strastneje ko kedaj poprej. Ah, le sedi tamle in glej me s svojimi žarkimi očmi in tresoč se brado, kakor divja zver! Sam si si kriv, da si to zvedel, in če bi me ubil, bi ti ne hotela prizanesti! — Ozirala sem se za teboj, ker sem potrebovala tvojo izvežbanost in izkušnost, da si učil njega, ki sem ga ljubila, Tebe sem vzela, ker me je on zavrgel. Prav tako bi bila vzela kateragakoli svojih Liburnijcev, če bi njega to bilo huje ranilo, ali če bi me bil on zaradi tega huje sovražil. Ti si si domišljeval, da si ljubi visokorodna gospa, — pa si bil v njeni roki le šiba, ki je z njo hotela bičati sužnja, — sužnja, čuješ! — Da, človek, ki mi je bil ljubši nego ti, ljubši nego cel trop tebi enakih in še boljših, mož, ki sem ga ljubila tako nežno in ga ljubim še danes tako strastno, je — tvoj učenc — Eska, barbar, suženj —!»

Do tedaj jo je njena jeza držala po koncu, ko pa je izgovorila Eskino ime, so ji planile solze iz oči, moč jo je zapustila, zgrudila se je na tla, si zakrila obraz z rokami in strastno zaplakala.

Udaril bi jo bil, sunil z nogo, če bi ne bila brez vsake brambe, — tako divja, besna jeza ga je lomila med njenimi besedami.

In druga ni mogel najti v odgovor, ko da jo je zbadal in mučil v njeni onemoglosti.

«Tvoj Eska je gori za obzidjem! Iz šatorovega vhoda ga lahko vidiš na branikih mesta, ako se kje ne skriva kakor kak strahopeten suženj, kar je tudi v resnici. Pomisli, ponosna gospa, le petsto korakov ti je treba storiti, pa si pri njem —! Pa dovolj tega! Ne pozabi, kdo si in kaj si! Predvsem pa ne pozabi, kje si in kako si prišla sem! Dolgo sem te potpežljivo prenašal, pa moje dobrosrčnosti je konec! V šatoru vojaka si, in naučiti se moraš prve vojaške dolžnosti, — brezpogojne pokorščine! — Pojdi, poberi tamle vrč, ki sem ga vrgel po tleh! Napolni mi ga in prinesi mi ga brez vsakega ugovora!» — Iznenadilo ga je —.

Koj se je dvignila na njegove besede in je stopila z mirnim korakom in mirnim obrazom po vrč za zastor.

Ce bi bil opazoval, bi bil videl, da so njeni beli drhteči prsti vsi mokri od rdečih vinskih kapljic, čeravno ga je gledala naravnost v lice, ponosno in mirno, ko kedaj. Roka se ji je sicer tresla, pa srce je bilo mirno, trdno, odločno. Kri Mucija Scevole, pradedna njenega rodu, se ni v nobenem njenih prednikov pretakala tako burno, tako neuklonljivo odločno, pripravljena za vse dobro in za vse slabo, kakor je plala v njenih žilah —.

Valerija je storila svoj sklep, ko se je sklonila za padlim vrčem —.

VII.

Na preži.

Janez iz Giskale bi ne bil dosegel toliko vpliva v Jeruzalemu, da ni temeljito poznal vseh zavrtih potov spretnege spletkarjenja.

(Dalje prihodnjič.)

Gumijevе cevi za vinsko 40 mm se išče. Naslov v upravi lista. 424

Lep pes čistе volčje pasme, par let star, popolnoma zdrav je na prodaj po zmerni ceni. Kje, pove upravništvo. 425

Prazni zaboji za oddati pri I. Baloh v Mariboru, Grajski trg 3. 422 1—3

S E N O
slamo, drva ter premog, žito, krompir, sadje in druge deželne pridelke — kupuje in prodaja —
OSET ANDREJ, MARIBOR
Aleksandrova cesta št. 57, telef. 88. 22—323

POZORI!
Al. Gnušek, Maribor
Glavni trg št. 6,
prodaja
žičnate žimnice (Drateinsatz) po K 560.—, atrik-žimnice 3 delne po K 2150.—, impregnirane plachte za vozove, mlatinice, konje kvadratmeter po K 250.—, vrvi za zvonove, studence, seno in perilo, vsaka debelost in dolgost kg 120.—, 170.—, štrange za konje par K 44.— do K 90.—, uzde navadne in pletene po K 30.— in K 36.—, zaloga hlačevine, žamet rižasti, platna, racmošina, plavotiska, lincerdruk, cajghlače, spodnje hlače, sajce vsake vrste, predpasnike iz klota in plavotiska, obleke za dekleta, moške predpasnike, robce, slamnjače po najnižjih 10—10 cenah. 388

Gospoščina v Mariboru, obstoječa iz cen-tralno ležeče vil: v odseku vil, s hlevi in vozovnico (remizo) iz velikega žlano sadje nosečega sadonosnika in zelenjadnega vrta, se prodaja. Kupna cena 5 in pol milijona kron. Stavbe so zelo dobro ohranjene. Posestvo leži med 4 ulicami. Ob enem se prodajo razni zapuščinski predmeti. Načrt in popis gospoščine ter seznam zapuščinskih predmetov se lahko vpogleda v upravništvu. Zunanji interesi se lahko obrnejo na majorja Maks Košak-a v Mariboru, Trubarjeva ulica št. 11. 1—2 423

Modele čevljev
v celih serijah iz lepenke, po modernih kopitnih oblikah ali ameriških oblikah izrezane, dobavlja za tvornice obuvala in čevljarje. Apartne, elegantne oblike. Velikanska izbira novitet za vsako sezijo.
Zgornje dele
izdelujem iz od naročnika mi doposlanega materiala, prvovrstno, hitro in po ceni. Posebna delazmožnost v montiranju zgornjih delov, za **tovarne obuvala**. Nakup, reparatura in prodaja **čevljarjskih strojev**.
Zahtevajte prospekte od **Ralph F. Richter,** Subotica VI.
Poučevanje
v vseh strokah moderne, mehanične izdelave obuvala. Zahtevajte prospekte! 14—331stl.

Fotograf A. KIESER
Maribor, Gregoričičeva ulica št. 20
ob goraji Gosposki ulici
se priporoča pri porokah, primicijah, družinah in društvenih skupinah.
Stroškov se ne zaračuna, cene kakor v mestu.
— Največji in najstarejši altelje v mestu. —

LIVARNA
za zvonove in kovine, poprej [1.3. 191 DENZELA SINOVI, MARIBOR
Kopališka ulica 9, je zopet v obratu. — CERKVENE ZVONOVE. — Izdeluje surove litve v vseh kovinah in zlitvinah (bron, medenina, aluminij i.t.d.) — UMETNA LIVARNA relief, cerkveni svetilniki. — Vsa oprema za žgalnice, kletarstva, pivovarne, opreme za plin in vodo, opreme za cevi, pipe za pivo, uteži iz medenine lastnega izdelka. Popraviljalnica za brizgalne i. t. d. — Inž. J. & H. Bühl.

Zdravnik dr. Vilko Marin
ordinira zopet od 21. t. m. naprej od 8. do 9. ure, od 11 do 12. in od 14. do 16. ure
v Razlagov ulici št. 15, telefon št. 205.

NA VINSKI RAZSTAVI
objekt B Pokrajinske obrtne razstavi od 8. do 24. septembra t. l

se prodaja od danes naprej po zelo znižani ceni poleg vzorcev tu ti cele buteljke vina in sicer:
po 28— K komad (vzorec=1,10 litra po 3— K);
po 34— K » (» dtto po 4— K);
po 40— K » (» » po 5— K);
po 46— K » (» » po 6— K);
po 52— K » (» » po 7— K);
po 58— K » (» » po 8— K);
po 64— K » (» » po 9— K);
po 70— K » (» » po 10— K)
brez steklenic (za steklenice je založiti 16— K za komad);
Tudi v točilnici se znižajo cene za 8— K pri litru.
Vinarski in sadjarski odsek kmet. družbe za Slovenijo v Mariboru.

Zadružna gospodarska banka d. d.
Podružnica v Mariboru. 581
Začasno: Koroška cesta 1/1 — Telefon 311 — Brzjavni: Gospobanka.
Centrala: Ljubljana. Podružnice: Djakovo, Sarajevo, Sombor, Split, Šibenik. Ekspozitura: Bled.
Interesna skupnost s Sveopčo Zanatlijsko banko d. d. v Zagrebu in njeno podružnico v Karlovcu in Gospodarsko banko d. d. v Novem Sadu.
Kapital in rezerve skupno z afilijacijami čez K 50.000.000.—.
Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednostne papirje, kupuje in prodaja tuje valute in devize, sprejema vloge v tekočem računu in na vložne knjižice ter preskrbuje vse bančne in borzne transakcije pod najugodnejšimi pogoji.
Pooblaščen prodajalec srečk državne razredne loterije.